

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITE-
RARA DOBROGEANA

ĂPARE LUNAR

Director, PETRU VULCAN.

▼▼▼

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Str. DECEBAL, 8.
CONSTANȚA

▼▼▼

ABONAMENTUL:

Un an în țară	Lei 6	Un an în străinătate Lei 10	
Jum. an	3	Jum. an	5

UN NUMĂR 50 BANI

▼▼▼

SUMARUL No. 5-6.

Cum e judecat D-l Iorga de arbitrul eleganței (țerei românești, de *P. Vulcan*. — Sonet, de *F. David-Bacău*. — Selipiri de gând de *Dim. C. Zavalide*. — Figura lui *Mircea-cel-Mare*. — Coperta Albumului Național al Dobrogei. — Dintr'un cântec (poezie), de *F. David-Bacău*. — Din geografia istorică a României (studiu), de *Aurel Mircea*, profesor. — Cântec (poezie), de *Dim. C. Zavalide*. — Zile Mari (conferință), de *Căpitan Popovici-Rășboeni*. — Tezaurul din *Franebard* (roman) urmare, de *Albert Dac*. — Vizita fraților *Ardeleni* la *Constanța*. — Culturale (Muzeul regional din *Constanța*). — Mișcarea literară, de *P. Vulcan*.

Constanța, 1906 ▼▼▼
Tipografia „Aurora”
▼▼ Frații Grigoria.

A APĂRUT

Marele Album Național al Dobrogei

Inchinat M. S. REGELUI CAROL I

elaborat de D-l PETRU VULCAN.

Acest album istoric, în care se cuprind figurile: Voevodului Mircea-cel-Bătrân, al M. S. Regelui Carol I și Familiei Regale, prefecții din trecut și prezent, primarii comunelor urbane, reprezentanții armatei, precum și Înaltul Cler, șefii tuturor autorităților, reprezentanții agriculturii, industriei, comerțului și finanțelor, Muftiu și Cadiu, consilieri județeni, etc.. costă numai 10 lei și se expediază franco la destinație.

Doritorii să poseadă în bibliotecile lor și pe masă albumul Dobrogei, să se adreseze D-lui P. Vulcan, directorul Revistei «Ovidiu» la Constanța.

Coperta albumului, care e un cap de operă, a D-lui Marius Bunescu, distinsul desenator dobrogean, am reprodus-o pentru tablou pe perete, și oricine 'și-o poate procura de la administrația revistei noastre cu 50 bani, expedindu-se franco la destinație.

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director-fondator: PETRU VULCAN

Cum e judecat D-l Iorga

De arbitrul eleganței țării românești

In coloanele lui «Ovidiu» nu odată am arătat cum scrie D-l Iorga, și după ce ne-am convins de valoarea producțiunilor sale, am dat Cesarului ce era al său. Noi, pentru cari D-l Iorga nu prețuește mai mult decât un muncitor comun în țara asta, noi, cari disprețuim pe lingușitori și pe nechiemați ce 'i-au cântat osanale, pentru «marele său avânt patriotic», ca un «mare apostol al românismului», ce s'a manifestat în diferite orașe, înconjurat de aghiotanți demni de un Donchișot; noi, zicem, n'am stat de vorbă cu D-l Iorga în mânuși albe și frac, ei simpli și firești am spus adevărul, că Iorga de toate o fi bun, însă de literatură ba, și ce-i mai mult, de căpetenie a unei îndrumări bune, nu face deloc.

Căci, cum ai să îndrumezi pe ai tăi spre ceva bun, când îți lipsește talentul de a scrie limpede, simplu și natural? Cum să fii apostol, când ești rău prin propria-ți fire, când sub masca naționalismului se ascund gânduri necurate de politician?

Apostoli sublimi în ale naționalismului am avut, da; cuvântul lor, simțirea lor a încălzit românismul de pretutindeni. Erau mari națio-

naliști niște Urechi, bună oară, însă aceste suflete mari s'au depărtat de noi scârbite de urlatul și balele D-lui Iorga. Știa sau presimțea, se vede, Iorga, că n'are să poată să se măsoare niciodată cu un Urechia, de acea în răutatea ce-l caracterizează a insultat și pe acest mare român.

Și fără să avem nici un diferend de vre-un oarecare ordin cu acest om, în interesul adevărului, l'am luat pe seama noastră să-i pregătim gloria și nemurirea ce-l așteaptă, cu rizicul de a fi calificați de niște invidioși și câte alte grațiosități, nu vor lua locul săgeților veninoase din partea aghiotanților D-lui Iorga sau chiar a D-sale.

Fie, să ne facem datoria și ne va fi de ajuns această resplată.

Dar cum, în tot ce am afirmat noi cu privire la opera D-lui Iorga, putem fi bănuți de părtinitori, ca unii ce n'am ocolit calea adevărului, lăsăm să vorbească D-l M. G. Holban, directorul *Revistei Idealiste*, despre lucrările sale, D-l Holban, arbitrul eleganței, un om crescut și trăit într'un mediu, căruia nu-i permite să ia tonul nostru, un diplomat, căruia îi datorăm introducerea diplomației în literatură, de a sta de vorbă cu un ton umil în fața adversalului și atunci când el te atacă și te batjocorește; un om, în fine, care urmează întocmai

preceptul lui Isus: «că de ți-o da vre-unul o palmă, întoarce-i și fața cealaltă să te plesnească»; iată cum judecă cu tonul blândetei opera D-lui Iorga:

«Când am deschis cartea, am oftat puternic și prelung mi-a umplut pieptul. Mă simțeam dator de a cunoaște pe românii locuitori ai Ardealului și Țării Ungurești, de a cunoaște din ale lor obiceiuri, din ale lor moravuri și îndeletniciri, n'aveam însă curajul s'o deschid, când mă gândeam la corvoada pe care am îndurat-o și n'am fost în stare s'o duc până la capăt, când cu citirea «Drumurilor și orașelor din România»¹⁾.

Cu toate aceste, simțământul datoriei a învins, mi-am luat inima în dinți și m'am pus pe citit».

Impresia ce ne-o lasă citatele de mai sus, e întocmai ca și cum D-l Holban trebuia să dea ochi cu un monstru, a cărui prezență te îngrozește; -- aceasta-i purul adevăr — opera lui Iorga e un monstru.

Dar să lăsăm să ne spue mai departe arbitrul eleganței:

«Am întâlnit defecte cunoscute, cari se pot rezuma în două cuvinte: *greutatea stilului*; în multe părți nu pricepi dela prima citire, dai cu *pumnul în masă*, recitești și fie c'ai priceput, fie că nu, treci înainte, necăjit.

În descrieri nu excelează d. Iorga, pentru că nu totdeauna îți deșteaptă înainte ceace vrea să spue.

«Nu numai în descrieri nu excelează, dar nu excelează nici în expresii. Sunt multe, foarte multe expresii, cari sunt absolut neexacte,

adică absolut neconforme cu realitatea pe care vrea să o exprime.

Să dau exemple din aceste trei defecte ale D-lui Iorga-scriitor?! N'am decât greutatea alegerei. Sunt sigur, că la orice pagină ași deschide volumul, voi da, sau peste o frază greoaie și lipsită de înțeles, sau peste o descriere nedibace, sau peste o expresie *nenorocită*.

E destul să spun că am fost la Brașov în mai multe rânduri, totuși n'am priceput descrierea făcută de D-l Iorga, a propos de intrarea D-sale în oraș. De altfel lipsa talentului în a descrie, și-a băgat-o de seamă autorul, înlocuind-o prin fotografii, cari de sigur, că suplinesc cele mai bune descrieri a fortiori ale sale».

Și mai departe D-l Holban continuă:

«Felul D-sale de a scrie, mi-a născut în minte un sculptor care aruncă instrumentele complicate și fine cari dau naștere operei de artă, pentru a apuca ciocanul și a scoate la iveală *nu operă de artă*.

Dar pentru ca să întrupeze adevărul cu lovituri grele de ciocan, mâna se va obosi, ochiul va perde din siguranță și când este și grabă, fatalmente vor fi multe lovituri nebune.

De aceea, pe lângă vigurozitate, care corespunde loviturilor juste, în lucrările D-lui Iorga, găsim și *urâtenia*, care corespunde loviturilor greșite.»

Cam aceste sunt observațiile ce le face D-l Holban scrierilor D-lui Iorga. Noi ne-am folosit de afirmările nepărtinitoare ale D-lui Holban, ca să întărim pe ale noastre cari puteam fi bănuiți, că ne-

1) De frica acestei corvoade, de când cu citirea Istoriei lui Ștefan-Cel-Mare de D-l Iorga, nici noi n'am mai citit nimic din tot ce a mai scris D-sa.

am fi pus de-acurmezișul acestui om, sub impulsul vre-unei patimi.

N'avem nimic de împărțit cu D-l Iorga, prin urmare, nu patima ne face să luăm pozițiune de adversari față de D-sa, ci iubirea de adevăr și lumină.

Aceasta întru cât privește literatura, iar cât despre naționalismul D-lui Iorga, ne vom ocupa în alt număr.

PETRU VULCAN.

SONET

De ești sărac, că n'ai decât durerea,
De vezi că n'ai răsplată la iubire,
Să nu te crezi nedreptățit de fire —
Deviza ta-i răbdarea și tăcerea!

Orice crezi tu, că aur e averea
Și în răsplată este fericire?
Să lupți cu drag, să n'aștepți mulțumire
Aceasta-i bogăția și puterea.

Când ai de-ajuns răbdare și tăcere
Și dor de luptă pentru omenire
Și nu te doare propria-ți durere.

N'ai nici-un drept ca să te plângi de
[fire :

Ai inimă — e cea mai mare-avere
Și cel mai larg izvor de fericire!

F. DAVID-BACĂU.

Selipiri de Gând

(Carmen Sylva)

Perii albi sunt valurile de spumă ce acoper Marea după furtună.

Oamenii mari întocmai ca și cometele, lasă după ei o dără de lumină în care se mișcă o mulțime de atomi.

Nu putem fi niciodată oboșiți de viață; nu suntem plictisiți decât de noi înșine.

Adesea-ori, rănile prea multe ce ai primit, te fac erou în fața lumii, nepuțincios în ochii tăi.

Ceace deosebește omul de animal, e indoiala.

Iubirea și politica, sunt moartea prieteniei.

Oricari din faptele noastre sunt resplătite sau pedepsite: numai noi nu înțelegem aceasta.

Bărbații studiază pe femei întocmai ca barometrul; dar niciodată nu o înțeleg decât a doua zi.

Gâteala nu e un lucru indiferent. Ea te face un obiect de artă însuflețit; cu condiția numai ca tu să fii podoba podobei tale.

Ertarea este semnul indiferenței, nu erți când iubești.

Cei ce zic că durerea căutată e aproape vindecată, sau nu sunt poeți, sau n'au suferit. E întocmai cum ai zice, că cel ce răcnește în chinuri, sau în timpul unei operații, nu suferă.

O femei neînțeleasă, e aceea ce nu înțelege pe ceilalți.

DIM. C. ZAVALIDE.

MIRCEA CEL BĂTRÂN

Domnul Valachiei, Duce al Făgăraşului, Comite al Severinului
Despot al Dobrogei
şi Domnul Drastiorului (Sîlistrei) până la Mare
1386—1418

După ce Sultanul Baiazet, supra-numit *Fulgerul*, bate la Nicopole în anul 1396, pe principii creştini, dânsul trece Dunărea în anul următor cu hotărârea săucidă pe Marele Voevod român, şi să prefacă Ţara Românească în provincie turcească.

Dar Mircea, aşteptând trecerea oştilor turceşti pe lângă râul Ialomiţa la Rovine, românii le înving, pe când cei rămaşi în viaţă, pornind-o la fugă peste Dunăre, Mircea îi urmăreşte şi i ajunge victorios la Adrianopol. El apoi devine din nou stăpân al cetăţenilor de peste Dunăre şi ocupă Dobrogea.

Cu urmaşii lui Baiazet, Mircea încheie următorul tractat :

«Ţara Românească să-şi păstreze ne-
atârnarea şi să se cărmuiască după

«legile sale. Domnii să fie aleşi de mi-
«tropolit şi de boerii ţarei şi să fie stă-
«pâni nesupăraţi în ţară. Românii să
«poată încheia pace şi să poată face
«războiul cu vecinii lor; iar Turcii să
«n'aibă voie să-şi zidească geamii. În
«sfârşit, Turcii să vină în ajutorul Ro-
«mânilor la nevoie. Pentru toate acestea,
«ţara să plătească anual Sultanului un
«peşeş de 3 mii bani sau 500 lei de
«argint».

Vodă Carol, în fruntea vitezei sale armate în anul 1877, călcând pe urmele lui Mircea şi învingând la Plevna oştile lui Gazi Osman, încorporează pentru vecie la sânul ţarei-mume, Dobrogea, scumpă moştenire lăsată nouă de Mircea cel Bătrân.

COPERTA ALBUMULUI NAȚIONAL AL DOBROGEI

În cursul lunii August a apărut *Albumul național al Dobrogei*, elaborat de D-l P. Vulcan, directorul revistei «Ovidiu».

În fruntea acestui album figurează pe o parte Columna lui Traian, pe cealaltă parte statuia lui Ovidiu, simbolizând vechimea și obârșia noastră în Dobrogea.

Textul începe cu biografia și portretul lui Mircea Cel Bătrân, urmând apoi portretul M. S. Regelui Carol I,

după cum se arată în prezentul număr din «Ovidiu».

Credem că, făcând aceste sacrificii, prin reproducerea copertei în miniatură în paginile lui «Ovidiu», abonații noștri vor rămâne pe deplin satisfăcuți și vor ține seamă de munca noastră.

Albumul coprinde peste o sută portrete și biografii, pe cari le vom reproduce treptat și după însemnătatea persoanelor.

Dintr'un cântec...

Printre ramurile dese îmbrăcate 'n albă floare
 Pe-a zefirului aripă tainic, gingaș se strecoară,
 Cine știe din ce lume, cine știe din ce parte
 Dulci frânturi de jale pline dintr'un cântec de vioară.
 Nu-i un sântec cum s'aude ori-și-când și ori-și-unde
 Nu-i o jale 'nchipuită, nu sunt note studiate —
 E o jale-adevărată, spusă 'n tonuri moi și calde,
 Isrorată din adâncul unei inimi sfâșiate...
 Acum sună sus și repezi de se pierd în ciripire
 Acum curg în note joase, triste, game după game.
 Sub sălcăm, culcat în iarbă, le ascult, iar gândul
 Caută povesia unei vieți din ele să distrame :
 — «Ce mai viață, ce mai farmec, ce mai gingașă iubire!...
 Iși jurau de veci credință, și pe lună și pe soare !
 Era vară — și în toamnă, și-a luat iubirea sborul
 Către sud, urmând exemplul păsărilor călătoare.
 Ingerașul, steaua brună, soarele, crăiasa mândră,
 Azi, ca simplă muritoare, treptele pe rând coboară,
 Iar el, artistul gingaș, înșelat de o părere
 Toată jalea lui adâncă o revarsă din vioară...»
 — «Era tânăr, nalt și chipeș avea plete lungi de aur
 Ce-i cădeau pe umeri, moale, și priviri avea de foc,
 Regi și împărași, cu cântu-i din vioara fermecată
 Ii vrăjia, făcând s'atârne de-al arcușului său joc.
 Și femeii din lumea mare, câte nu-i cerșiau iubire
 Cu un zâmbet, c'o privire din ochi dulci, senini, cuminți,

Când plângând pe patru coarde, el căta duios la ele
 De le răscotea prin suflet și de le scotea din minți!...
 Azi, lovit de-o soartă crudă, osurzit, orbit de boală
 Amărât peste măsură, într'un ultim trist avânt,
 A luat vioara 'n mână, hotărât să nu o lase
 Până nu-i s'o stinge viața cu ultimul ton din cânt!...
 — «Stau boerii 'n jurul mesei, fericiți și fără grije
 Vinul spumegă 'n pahare, vorba curge fără frâu
 Se înlănțuie bărbații cu femeile pierdute
 Îmbătați de vin și carne, robi ai negrului desfrâu.
 Între dâșii lăutarul, cu trei strune la vioară
 La porunca lor să cânte, zice-un cântec lung de jale,
 Lacrimi calde pe vioară cad din ochii lui albaștri —
 Cântecul ce el le cântă, e povestea vieții sale :
 «Tinereță fără soare, viață fără de lumină
 «Bătrâneță amărâtă, meșteșug fără noroc!
 «Ca și barca fără cârmă pe o mare 'nfuriată
 «El al valurilor vieții de-a pururi fuse joc.
 «Azi, acasă-i moare 'n chinuri, mai de boală, mai de foame
 «Singura ființă care l'a 'nțeleș și l'a iubit,
 «A 'mpărțit cu el o viață de nevoi și de dureri
 «Pentru ea să zac'acuma în bordeciul părăsit,
 «Singură, trăgând de moarte, nefiind nici măcar cine
 «Să-i închidă — când s'o duce — împietritele pleoape,
 «El cântând acum aicea să câștige peste noapte
 «Cel puțin cât trebuiește ca să aibă s'o îngroape!...»
 S'a făcut mai întuneric — tace cântul de vioară!...
 Doar zefirul mai îngână cântul său în cuib de flori —
 Nu e nici-o stea pe ceruri, palidă și zâmbitoare
 Luna de se mai arată într'o rariște de nori...
 Mă ridic de jos, din iarbă și pornind încet spre casă
 Mă întreb? — «Din câte gândul năsdrașan mi-a povestit,
 «Care este adevărul?... Șt pe urmă, din aceștia
 «Trei martiri ai crudei soarte, care i mai nenorocit?...»

F. DAVID BACĂU.

DiŃ Geografia Istorică a României

STUDIU

— URMARE ȘI FINE —

Origina și istoricul Constanței ¹⁾

Ovidiu face Constanța veche ca și expedițiunea Argonauților. Iată legenda acestei origini :

Iason, împreună cu cei mai mari eroi ai Greciei de atunci, cu *Hercule*, *Orfeu*, *Eol*, cari trec apoi în istoria legendară, pleacă spre Colchida, ca să cucerească *lâna de aur* a berbecului, cu care *Phryus* și *Helle*, copiii regelui *Atamas*, părăsiseră casa părintească. Oracolul poruncise readucerea acestei lâni în Grecia și *Iason* voia să împlinească voința oracolului. Dar lâna de aur era păzită de un balaur, pe care nici *Hercule* nu l'a putut învinge. Eroii erau amenințați să se întoarcă în Grecia fără nici un rezultat, când vrăjitoarea *Medea*, fiica lui *Aetas*, regele Colchidei, se pasionă de *Iason*. Ea ajută pe Greci cu puterea artei sale, adormi balaurul, luă lâna de aur și fugi cu argonauții.

Regele urmărește pe fugari până aproape de locul, unde este astăzi Constanța. Aci, *Medea* văzând că vor fi ajunși, apucă pe micul său frate, pe *Absirt* și-l ucide, apoi desfăcându-i membrele de corp, le respândește pe coastă. Când nenorocitul *Aetas* ajunge în fața acestui spectacol, oprește corabia, adună membrele respândite ale nenorocitului său fiu și le îngroapă, iar *Medea* scapă

prin mijlocul acesta de mânia tatălui său. Locul, unde se întâmplase moartea micului *Absirt*, a purtat în urmă numele de *Tomî*, căci numele acesta însemnează *bucăți* = *Τόμοι*. Așa crede Ovidiu și așa povestește el în admirabilele lui versuri. Noi știm azi, că legendele au un înțeles alegoric. Argonauții reprezintă o epocă, când Grecii încep a cunoaște coastele Pontului Euxin și lâna de aur nu e de cât bogăția acestor coaste, după care Grecii aspirau. Coloniștii știind din legendă, că undeva în această parte a Pontului a fost ucis *Absirt*, au dat numele de *Tomî* aceluia loc, care lor li s'a părut că corespunde mai mult cu legenda, și pe acest loc e azi Constanța.

Tomî este colonia acelor milesiani, cari au umplut țărmurile Mării Negre și despre cari am amintit în altă parte. Ei vin în aceste locuri în timpul expansiunii elementului grecesc oriental și pare că nu s'au mulțumit numai cu monopolul comerțului maritim, căci au avut mai multe stabilimente înăuntrul Dobrogei. Astfel se citează : *Istros* (Karanasil și Kasapkioi), *Axiopolis* (Ἀξιόπολις lângă Cernavoda, *Kάρσος* (*Carsum*, Hârșova) Ἁλμυρίς (*Halmyris*, lângă Iezerul Razelm).

Documentele nu ne indică data stabilirii fiecărei colonii, nici peripețiile prin cari acestea au trecut ; suntem mulțumiți când putem descoperi locul unde au fost așezate.

Tomî (sau *Tomis*), așezată între *Istropolis* la miez-noapte și *Callatis* (Mangalia) la miez-ză, a format în trecutul său, în epoca elenismului, centrul unei confederații a cetăților grecești, de pe

1) Prefața la Ovidiu, colecț. Nisard, *Ponticele și Tristele*.

G. Dem. Teodorescu, *Tristele lui Ovidiu* prefața, și *Noțiuni asupra colindelor române*.

Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Sucevei și Moldovei*.
B. P. Hasdeu, *Istoria critică*.

Revista pentru arheologie, istorie și filologie.

Gr. G. Tocilescu, *Dacia înainte de Romani*. — N. Iorga, *Chilia și Cetatea Albă*, etc.

coasta apuseană a Mării Negre, în care iutrau cinci cetăți și care confederație purta numele de *Pentapolă*. Istros, Messembria, Apollonia, Callatis, Dionysopolis (Balçik, astăzi în Bulgaria) Odesos, sunt coloniile grecești mai apropiate de Tomis și dintre cari unele, pe cari nu le știm, au făcut parte din Pentapolă. Confederația avea un Senat suprem în Tomis, compus din trimișii tuturor cetățitorilor aliați și care purta numele de: Ἰὸ κοινὸν τῆς Πενταπόλεως. Atât putem ști până la dominațiunea romană, dela care avem mai multe documente, descoperite dela 1854 încoace.

În primul secol dela Cristos, Dobrogea era plină de barbari; Sciții, Geții, Sarmatii, o cutureau umblând după pradă; viața devenise nesigură în această parte a coastei Mării Negre și comerțul grec scăzuse din activitatea sa trecută. Ovidiu, care-și petrecea tocmai în timpul acesta exilul în Tomi, se plânge de sălbătecia raselor barbare, de monotonia vieții în aceste locuri, unde cineva era expus oricând la ascuțișul săgeții inveninate a vecinilor neastâmpărați.

În aceste împrejurări, Tomi perduse mult din importanța sa, devenise un orășel uitat la marginea imperiului, un adevărat loc de exil. «Divina limbă a lui Platone», cum numește D-l Hașdeu limba vechilor Elini, nu mai era de recunoscut în gura Geților, incuți și brutali; mai mult încă, urmașii primelor colonii grecești începuseră a se contopi cu barbarii. Ceva mai sus de Tomi, tot pe coasta apuseană a Pontului și anume în jurul Olbiei, se născuse poporul Calpizilor, din amestecul Grecilor cu barbarii.

Vor mai trece 100 de ani până când starea aceasta de lucruri va fi schimbată. Cu întinderea dominațiunii romane peste Dobrogea, după cucerirea Daciei, încep a se întoarce și timpurile

bune. Romanii supun locurile tari și organizează țara după sistemul lor, însă acolo, unde găseau cultura greacă, o respectau. Tomis își păstrează sub Romani tot vechea sa organizare, ea primește cu grăbire supremația romană, pentru pacea romană, dar nu a avut legile și instituțiile imperiului.

În secolul al III-lea, Tomis devine capitala noiei provincii *Ssiftia*, iar sub Constantin-cel-Mare ia numele de Constanța, după numele surorii împăratului și-l păstrează până astăzi.

În timpul evului de mijloc, Constanța a urmat soarta tuturilor provinciilor romane, căzute sub barbari. Nu o găsim amintită decât rar, în câte o frază din cronicarii bizantini și în practicele sinoadelor ecumenice ale Bisericii Orientale. Se amintesc vre-o 12 episcopi ai Tomei. Istoria bisericească ar putea doar să mai descurce lucrurile pentru acele timpuri. D-l *Erbiceanu*¹⁾, vorbind de episcopiiile Românilor din Dacia Aureliană, ne dă o imagine a vieții în aceste locuri, până la năvălirea slavonă. După retragerea autorităților imperiale din Dacia Traiană, coloniile romane devenite deja creștine în mare parte în nouile provincii, se organizează acum bisericește. Biserica a dat o nouă viață popoarelor, în Orient ca și în Occident, și pe când puterea seculară nu mai poate lupta contra vrăjmașilor, ea ține poporul alipit de pământul pe care trăia și-i însuflă încredere. E curios, că acești episcopi ai Misilor, cari nu sunt alții decât episcopii Românilor, cari umpleau pe atunci Peninsula Balcanică, fără de a fi cunoscut obiceiurile feudale ale apusului germanic, știau să încingă sabia și să lupte pentru țară. *Teofan*²⁾, scriitor bizantin, spune cum locuitorii din Novae

1) În lucrarea citată.

2) Apend., op. cit.

(Șistov). «Împreună cu generalul-episcop», au luptat contra Slavilor alături de armata pretorului Petru.

Se aflau 8 episcopii românești în Dacia Aureliană și anume:

1) Episcopia Abritului (dela Nicopole spre răsărit). În al VII-lea sinod ecumenic se găsește subscris în practicele Ursul (Οὐρσου), ca episcop al Abritului.

2) Episcopia Novei (Novae-Șiștov).

3) » Nicopolului.

4) » Odrissului.

5) » Appiariiei.

6) » Comei (Comae).

7) » Dorostarului (Dârstor sau Silistra).

8) » Marcianopolului (poate Varna, iar nu Preoslav).

Nu a fost lipsită de folos această digresiune, căci am putut deduce din toate acestea, că Constanța și Dobrogea întregă au fost în aceleași condițiuni sociale ca și cele două Moesii, că *graiul românesc a perzistat aci în tot timpul evului de mijloc*.

Se găsesc, între capii eparhiilor citate nume ca: *Pistus, Marcianus, Socundinus*; cei cari le purtau, iscăleau latinește în actele sinoadelor. D-l Erbiceanu găsește bine stabilit, că toate cele 8 episcopate erau românești, ca și poporul ce le susținea.

În lungul timp al evului de mijloc, nu se pomeneste în nici un document de Constanța sau de alte părți ale Moesiei. Dela începutul secolului al XIII-lea comerțul Genezienilor și Genovezilor reînviară activitatea de odinioară la Dunăre și Mare.

Dela întemeierea regatului latin la Constantinopol (1204), Venețienii stăpânesc cu comerțul lor tot patrimoniul lăsat de Greci în lumea orientală; Levantul și coastele Mării Negre sunt pline de neguțători Venețieni. În lumea ortodoxă ei, ca toți catolicii, sunt cunos-

cuți sub numele de Franci, pe cari Românii îi numesc Frânci. Dela tratatul cu *Mihail Paleologul*, noul împărat al Niceei la 1261, și după căderea imperiului latin din răsărit, Genovezii își întind și ei comerțul în părțile noastre și pare că Venețienii n'au putut susține concurența. Genovezii aveau stabilimente la Chilia, Giurgiu, Constanța, Mangalia și Varna Bulgariei. E probabil că negoțul acestora a pătruns și înăuntrul țărilor române, căci Tighina (Berderul) Basarabiei e pomenită în documente ca posesiune Genoveză. D-l B. P. Hașdeu, în *Columna lui Traian* (1882), citează un document latinesc din Arhiva din Genova, semnat de Ștefan Petriceicu (1673), în care Domnul Moldovei promite Genovezilor că va da 100.000 de ostași, dacă voesc a lupta contra Turcilor. El le amintește că *«Republica a stăpânit odată în regiunile Dunărei: Silistra, Tighinea, Cetatea-Albă, Brăila, Ismail și Chilia»*; ba încă — după tradițiunea moldovenească — întemeiasă și alte cetăți în interiorul țării.

Genovezii se așează temeinic în țările dela Nordul Caucazului și în valea Kislavodsk până la Kuban¹⁾, după ce fondaseră *Caffa* și monopolizaseră, cum am arătat, comerțul cu Tătarii și Țările Române.

Mărfurile cele mai însemnate ale comerțului cu Muntenia și Moldova erau: pieile, lâna, mierea, grânele, vinurile — mai ales ale Moldovei — lemnele de construcție și *ceara*, care era *«articulul cel mai de seamă al comerțului cu Muntenia»*, cum zice *dela Primaudais*²⁾. Țările noastre primeau în schimb săpunuri, undelemn, țesături, fructe uscate, postavuri și ștofe de Veneția, pânză de

1) G. Dem. Teodorescu, citând pe Dubois de Montpereux *Voyage autour de Caucase*.

2) *Études sur le commerce au moyen âge*, apud G. Dem. Teodorescu.

Trebizonda, basmale de Anatolia și mai cu seamă renumitele blănuri, numite *nafele* și *bogaze*, cari erau temelul comerciului cu noi.

Orașele citate mai sus, aveau fiecare obiectul și regiunea lor de exploatare, așa: *Chilia*, numită încă de pe timpul elenismului Licostoma sau Lacostoma, ea era bălciul Buceagului și posedea o bancă. Peștele și icrele erau articolele sale de comerț; peștele se desfăcea la Constantinopol, iar icrele în porturile Dunărei.

Sulina, zisă *Selina* sau *Salina*, era întrepозitul Moldovei cu care Genovezii aveau relații foarte întinse. Din Sulina se exporta, afară de articole obișnuite ale comerțului Moldovei, multe cârnuri sărate și afumate, cari aduceau mare venit.

Constanța exporta mai ales, grânele pentru Stambul. *Mangalia*, zisă în evul mediu și *Panigalia* sau *Pangali*, era foarte frecventată din cauza portului său sigur. Brânzeturile și vinul constituiau articolele cele mai căutate aci.

Genovezii încheiaseră cu Banul Dobrogei un tractat de comerț la 1387¹⁾. Era necesară această înțelegere cu Banul, căci mărfurile României erau cărate prin Dobrogea, parte și pe apă, până la *Varna*, care era depozitul pentru Constantinopol.

Comerțul Genovezilor se eclipsează însă de odată cu venirea Turcilor. Aceștia atacă cu o repeziciune uimitoare toate posesiunile Genovezilor. Caffa este pusă la pământ, 300 oameni fură uciși, între cari și 150 de Români, pe cari interesele îi duseseră acolo și pe cari Turcii se răsună de uciderea fraților lor la Cracovia.

Lupta hotărâtoare se dă la *Amasra*, unde Genovezii sunt învinși. Sinope, Trebizonda, posesiunile din Caucaz și

din Crimeea, cad pe rând în mâinile Turcilor; sute de mii de creștini sunt duși în robie. Din Crimeea ajung la Chilia 150 de fugari, cari duc apoi în Italia știrea dezastrului ce i-a isbit.

Astfel se termină această epocă înfloritoare, când prin concursul fericit al expansiunii națiunii române și al progresului comercial și civilizaror al apusenilor, lumea orientului european se pregătea pentru o viață mai bună. În toate evenimentele narate, *Constanța* a avut locul său; se poate ușor înțelege acum că ea nu a scăpat de vitregia acestor evenimente și că dominațiunea musulmană a aruncat-o în acelaș abis întunecos, în care a căzut toată Europa răsăriteană.

Nu mai știm nimic de *Constanța* până la 1854, când învățații încep a se întreba de locul unde a murit Ovidiu.

Încă de pe la 1802, se credea că Tomi s'a regăsit la Gura Nistrului, unde apă numită *lacul Ovidiului*, părea că confirmă aceasta. Românii din părțile acelea au putut numi astfel un lac, în memoria omului despre care tradițiunea le va fi vorbit vreodată; numele¹⁾ nu e însă o probă de ajuns pentru a hotări, că aci și nu în altă parte era odată Tomi. Pentru acest motiv, lumea savantă nici nu a dat atenție alarmei gazetelor din Paris, cari în cap cu «Le Moniteur» publicau la data arătată, o corespondență din Basarabia.

Chestiunea așezării vechiului Tomi e desbătută din nou în această a doua jumătate a secolului. *Dr. Becker* din Viena, serie în «Archiv für Phil. und pedag.», un articol asupra «adevăratei cunoștințe a lui Tomis și orașelor din vecinătate» (Beitraege zur genaueren Kenntniss Tomi's und der Nachbar-

1) Numele adevărat e lacul Vidovului. Vezi pentru întreaga chestiune. N. Iorga: «Chilia și Cetatea Albă», prefață.

1) G. Dem. Teodorescu, loc. cit.

staedte), apoi *Andrei Papadopol Vreto*, în publicațiunea «Sulla scoperta di Tomi (1853, Atena), care așeza pe Tomi la Nordul Constanței, la Anadolchioi; tot acest autor publică și cartea «La Bulgarie ancienne et moderne» (St. Petersburg, 1858¹⁾). Dar discuțiunea era menită să rămână zadarnică, căci nici un document nu se găsisse, care să aducă probele trebuincioase.

La 1854--1856, pe timpul războiului Crimeei, Blondeau și Robert, din armata franceză, fiind cantonați la Constanța, fac săpături și găsesc mai multe inscripții, pe cari le trimit muzeului Luvrului din Paris. Explicația acestor prime inscripții o face *Leon Renier*²⁾. Săpātu-

rile făcute cu ocazia construirii liniei ferate Cernavoda—Constanța, au dat la lumină o mulțime de alte inscripții și antichități, dar Compania Engleză lasă sa fie luate de locuitori sau întrebuințate în lucrări *Desjardins*¹⁾ și *Georges Perrot*²⁾, explică parte din ele, iar 18 sunt copiate și publicate în *Néa Παυδογρα* din Atena de St. Kumanudis (1868).

În fine, rămâne pentru totdeauna stabilit, că Tomi se află pe locul unde se ridică astăzi, vioane și plină de viitor, Constanța.

AUREL MIRCEA
PROFESOR

C Â N T E C

E în spre miezul nopții
Și liniștea-l deplină...
Ci, luna doar de-arunca
Văpae de lumină.

Și miile de stele
Sclipsesc pe ceruri sus!...
Iar, colo jos în vale,
Tot satul doar me dus.

Cuprins de nemișcare
Adoarme codru 'n zare,
Și vântul printre ramuri,
Și murmur de isvoare...

Tăcere... Miezul nopții
Și totu-i liniștit!...
Doar doru-mi mai colindă
Pribeag nenorocit!...

DIM. C. ZAVALIDE.

1) G. Dem. Teodorescu: Prefața «Tristelor».

2) În apendicele cărții «La Bulgarie orientale, souvenirs d'Orient» de Dr. C. Allard (Paris, 1863); apud op. cit.

1) În «Annales de l'Institut de correspondance archéologique» (1868) și «Lettre à M. Gentzen sur quelques inscriptions de Valachie et de Bulgarie»: apud idem.

2) «Memoires d'archéologie, d'épigraphie et d'histoire» (1875, Paris): apud idem.

ZILE MARI

5 ȘI 24 IANUARIE 1859

Conferință desvoltată în fața ofițerilor
și trupeii, la Regimentul Constanța
No. 34.

(URMARE)

Atât Principele Ghica, cât și Barbu Știrbei, protestează cu indignare contra acestei noi încălări a drepturilor Principatelor Române. Și în memoriul lor, către Comitele Walewsky, susțin cu căldură «unirea țărilor sub un princip e ereditar, dintr'o casă europeană».

Apoi în interesul unei *nepartinitoare alegeri pentru Divanul Ad-hoc*, ce ar fi înlocuiți de o căimăcămie.

Aci ese la iveală patriotismul de care erau încălzii ambii principii.

Cu toată ocupațiunea austriacă, cât timp au stat în scaune, au lucrat cu ardoare în pregătirea spiritelor, pentru unirea celor două țări.

Turcia și cu Austria, se înțeleseră asupra planului de a lucra, pentru ca *ideia unirei*, proclamată de Franța și susținută de marea majoritate a puterilor europene în congres, să *cază*, prin aceia, de a nu fi primită chiar de adunările române din *Divanurile Ad-hoc*.

Urma dar, ca atât căimăcămiile cât și întreg aparatul administrativ, să fie compus numai din oameni cu totul devotați intereselor turcești și austriace.

Pe de altă parte, pentru ca lovitura să fie mai sigură, aceste două puteri dușmane își concentrară toate loviturile diplomatice într'o singură direcție, asupra Moldovei.

De ce ?

Era foarte firese, că dacă Moldova

s'ar fi pronunțat *contra unirei*, negreșit că unirea n'ar fi putut a se face.

Europa n'ar fi putut silui pe Moldova ca să primească *unirea forțată*.

În Moldova era terenul și mai propriu pentru jocul diplomației turcești și austriace, de oarece în București se găseau întruniți reprezentanții puterilor semnatare al tratatului de Paris, și acolo influența politică turcească și austriacă nu putea a se exercita pe față.

Posteritatea va recunoaște, că bărbații politici din Moldova au trebuit să lupte din răspuseri, pentru a sfărâma toate mrejele infernalei politici turcă și austriacă, cari se puneau d'acurmezișul, pentru a împedica cu orice chip realizarea mărețului nostru ideal național, *unirea*.

Spre mândria neamului nostru, trebuie să recunoaștem, că în acele vremuri tulburi, s'au găsit *caractere tari* cu voinți neștrămutate, de a înlătura orice primejdie, cu orice sacrificiu s'ar cere, numai și numai ca măreața idee a unirei să isbutească, și au *isbutit*.

În anul 1858, Comitetul naționalist din Moldova, deocamdată, se înjgheabă *din 11 patrioți* și în scurtă vreme, el numără la 180 membri.

Țin să pun sub ochii tinerilor generațiuni, numele acelor 11 bărbați iluștri din Moldova, cari astăzi toți, afară de unul, au trecut pragul vieței, iată-i :

Mihail Kogălniceanu, care pe lângă însușirea de mare patriot, mai întrunea și pe aceea de mare orator, adânc cugetător și plin de erudiție, bărbat în totul superior contemporanilor săi ; *Costache Negri* ; *Anastase Panu* ; Arhimandritul *Neofit Scriban*, președintele Comitetului prelat cult ; *Manolache Costache Epureanu* ; *Dumitru Ralet* ; *Dimitrie Kraeti* ; *Petre Mavrogheni* ; *Dimitrie Cozadini* ; *Constantin Hurmuzache* și tânărul pe atunci, astăzi bă-

trânul încărcat de ani, *Dimitrie A. Sturdza*, singurul supraviețuitor, care îndeplinea funcția de secretar pe lângă *Comitetul unionist*.

În fruntea Comitetului unionist din Muntenia, făceau parte marii naționaliști ca :

Ioan Ghica, C. A. Roseti, Frații Brătieni, Frații Golești, Vasile Boerescu, Bozianu și alte nume ilustre, pe cari deocamdată nu le-am putut avea la îndemână.

Pot spune, că însuși Principele Dimitrie Ghica, a renunțat la privilegiul d'a fi ales prinț, înlesnind prin aceasta mult realizarea ideii unirii, pentru care istoria și posteritatea, trebuie să-i poarte o respectuoasă reamintire.

Noi, generațiile tinere, fii, nepoți și cei de al doilea nepoți, ai marilor români d'atunci, datori suntem să plecăm cu respect genunchii în fața țăranei acelor bărbați, făuritori ai ursitei neamului românesc, și în actele vieții noastre să ne înălțăm cugetele până în regiunea unde plutesc nobilele lor suflete.

Aceasta era starea sufletească a păturii culte din ambele țări române, în ajunul alegerilor pentru Divanurile *Ad-hoc*.

Austria cu Turcia lucrau din răspuțeri, pentru a-și forma măcar în Moldova aparatul electoral din creaturile lor.

După cum există o lege fatală, ca la toate epocile, în care un popor își desăvârșește o *evoluție istorică*, să se găsească *suflete mari* și minți luminate, cari avântă acea evoluție, și din contra *suflete mici* și minți întunecate, cari încearcă a opri în loc curentul progresului, tot astfel s'au găsit și în ambele țări, pe lângă marii români, și destui nemernici, cari pentru meschine interese personale, serveau drept instrumente oarbe în mâinile străinilor dușmani al marilor interese ale neamului.

Unii dintre aceste creaturi, au fost *Todiriță Balș*, numit caimacam în Moldova și *N. Istrale*, care la 1856 a scris o broșură contra unirii, invocând stupidul argument că, în cazul când s'ar realiza unirea, Iașul, capitala Moldovei, ar deveni un al doilea Hârlău ; fără a înțelege, acea minte întunecată, că se *sacrifică un oraș*, pentru a se *ridica un neam*.

La care proiecțiune, marele cugetător Kogălniceanu dădu frumoasa replică : *«Ași preferi să văd crescând iarbă verde pe stradele Iașilor, numai ca unirea să se facă»*.

Să cercetăm peripețiile prin cari a trecut poporul român, până și-a văzut realizat mărțul vis, unirea.

Deoarece Turcia cu Austria își pusese toată influența de care dispunea, pentru a împedea Divanul din Moldova a se rosti contra unirii, vom urmări deocamdată numai întâmplările din Moldova.

La 16 Iunie, Grigore Ghica, Principele Moldovei, părăsi domnia pentru a lăsa loc, după tratatul din Paris, unei căimăcării, care să facă alegerile pentru Divanul *Ad-hoc*.

Turcia în loc de a numi căimăcămia, conform art. 18 din regulamentul organic, din 3 persoane, numește pe *Todiriță Balș* singur caimacam.

Acest *Todiriță Balș* era câștigat de mainainte de politica austriacă, făcându-l să întrevadă perspectiva de a căpăta domnia Moldovei, dacă va împedea rostirea unirii.

Orgoliul său gădilat de perspectiva domniei, făcu să joace tratele cumpărării scaunului Moldovei, prin bancherii din Constantinopol, *Vlasto* și *Zarafi*, autorizându-i să urce până la 80.000 galbeni.

Bancherii îi răspund că, deocamdată să primească căimăcămia pentru 25.000 galbeni și în urmă va avea și domnia,

prin sprijinul dat de ambasadorii Austriei, Angliei și Franței (aci minte zaraful grec).

Balș este numit caimacam și la investirea lui i se face o mare paradă de către trupele de ocupație austriace din Iași. Doui generali austriaci în ținută de ceremonie, iau parte la actul de învestire cetit de Comisarul ture, iar tunurile bubuiau.

Cum Balș luă ocârmuirea, începe o goană năprasnică asupra tuturor unioniștilor.

Deși n'avea dreptul, după lege, de a scoate și numi funcționari, sprijinit de Goedel, consulul austriac și baionetele nemțești, își însușește puteri discreționare, formează un minister din persoane separatiste cu N. Istrate și Canta, destitue de toți prefectii, înlocuindu-i cu creaturi separatiste.

Cere dela Poarta și dobândește un firman, prin care împedecă libertatea presei, care sub Grigore Chica, luase cel mai mare avânt.

Un alt firman, prin care împedecă intrarea în țară a patrioșilor, expatriați în mișcarea dela 1848.

Dă ordin ca muzica militară și bandele de lăutari, să nu mai cânte Hora unirei de Alexandri.

Fiindcă Grigore Ghica consultase opinia publică în chestiunea unirei, care se rostise aproape în unanimitate pentru unire, Balș cu întreg aparatul său administrativ, se silea prin intimidări criminale, a stoarce iscălituri contra unirei.

Patriotul unionist, în frunte cu Mihail Kogălniceanu, protestează cu energie contra apucăturilor antinaționale ale lui Balș.

Consulul francez, Victor Place, un înfocat apărător al aspirațiunilor românilor, se lupta cu greutate, de a domoli spiritele partidului unionist, sfă-

tuindu-i a fi răbdători, ca să nu dea loc la turburări violente, cari ar fi compromis întreaga cauză a românișmului.

În acelaș timp, ambasadorul Franței la Constantinopol, *Edouard Thouvenel*, asemenea un înfocat filo-român, făcea presiune asupra guvernului otoman, de a înfrâna abuzurile căimăcâmiei lui Todiriță Balș, în combaterea curentului unionist.

Dar Turcia, care vedea în realizarea unirei țărilor române, prăbușirea propriei sale împărății, nu se putea da așa lesne îndărăt, pentru a nu întrebuinta toată influența sa, ca Divanul din Moldova să se pronunțe contra unirei ?

În firmanul ce trebuia să-l dea pentru convocarea Divanurilor Ad-hoc, Poarta vroia să hotărească punctele anume pe cari Divanurile trebuiau să le discute, în cari chestiunea unirei era cu desăvârșire înlăturată.

Thouvenel simțind aceste matapaslăcuri turcești, în audiența pe care o avu la Fuad-pașa, vizirul, spuse lămurit :

«Dacă rezervele voastre au de obiect
«a restrânge puterile Divanului Ad-hoc,
«încă voi refuza formal a discuta termenii firmanului, pentru că ați revenit
«prin o cale piezișă pe un tărâm, pe
«care știți că instrucțiunile mele mă opresc
«de a vă urma. Dacă însă aceste rezerve
«se rapoartă la chestia Unirei Principatelor, și aveți de gând a proclama
«de mai nainte că nu voiți a lua în
«băgare de seamă dorinșele poporațiilor
«după ce v'ați legat a le consulta, nici
«să desbateți cu aliații voștri asupra
«organizărei desăvârșite a Principatelor,
«după ce punerea iscăliturii în
«josul tratatului de Paris vă face o
«lege din aceasta, dacă acest scop îl

«urmăriți; nu aș fi eu acela care ași putea aprefui o declarație de o așa gravitate și nu știu cum să vă sfătuesc mai mult să vă gândiți la urmările pe cari nu ar lipsi de a le avea».

Pe când Balș desfășura toată energia negrului său suflet, pentru a da Moldovei o reprezentare în Divanul Ad-hoc, care să se pronunțe contra unirei, ca astfel să-și asigure domnia acestei țări, *Providența* îi curmă firul vieții în luna Martie 1857.

Vogoride. Prin moartea lui Balș, partida unionistă răsufală, stăruind pe lângă reprezentanții puterilor, ca în noua căimăcămie să se numească, conform art. 18 din regulament, *trei* persoane în loc de *una*.

Fiindcă prin această căimăcămie de trei s'ar fi neutralizat influențele personale, chiar în cazul când unul sau doi din caimacami ar fi fost dușmani ai unirei.

Nu mai puțin de 15 candidați la căimăcămie, făceau să joace ofertele lor prin bancherii din Constantinopol. Dintre toți, *Vogoride*, care dădu o *declarațiune înscrisă* consulului francez din Iași, Place, că va păstra eel mai strict neameteec în *ategeri* pentru *Divan*, precum și în pronunțarea liberă a Divanurilor pentru soarta țării lor, avu sort reușită.

CĂP. POPOVICI-RĂSBOENI.

(VA URMA).

ROBERT LOUIS STEVENSON

TEZAUURUL DIN FRANCBARD

(MARE)

CAPITOLUL V.

Găsirea tezaurului

Trăsura doctorului era o gabrioleță cu două roate și cu un coș; un mijloc de transport foarte întrebuintat de doctorii dela țară. Pe câte drumuri n'ați văzut-o mergând între ploșii din marginea șoselei! In câte sate n'ați văzut-o oprită înaintea vre-unui han! Acest fel de cărucioară — mai ales că calul merge în trap — produce un fel de șgomot particular, prin alunecarea roților încoea și incolo pe osie, lucru care te făcea să exclami că e un adevărat deliciu să te plimbi în ea. Coșul descrie un arc considerabil, proiectându-l asupra peisagiului și producând un efect absurd de solemn asupra pedestrilor admiratori. să te plimbi cu un astfel de echipagiu, nu poți zice că este un lucru glorios, dar putea să folosească — nu mă îndoiesc — la o boală de ficat. Prin urmare, de acea se bucura, poate, de atâta popularitate printre doctori.

Intr'o zi, dis de dimineață, Jean Marie seose trăsura doctorului, deschise poarta și se sui pe capră. Doctorul îl urmă, îmbrăcat din cap până 'n picioare în haine curate, înarmat cu o enormă umbrelă în culoarea cărnii și încins cu un șiret de care spânzura o cutie cu lucruri de botanică; și echipagiul dispăru ușor în vântulețul născut de el singur. Porniseră spre Francbard să strângă plante, având în vedere «Farmacopeia comparată».

Puțină uruitură pe drumul mare și ajunseră la marginea pădurei, unde o luară pe o potecă neumblată; căruța lunecă ușor pe nisip, cu un scârțait slab. De-asupra capului frunzișul se adunase într'un nor mare, verde, care murmura ușor. Pe sub bolta pădurei aerul păstra încă răcoarea nopții.

Infățișarea athletică a arborilor, sprinându-și munții frunzoși, plăcea ochilor cum plac statuele; și linia trunchiului chema în sus ochiul plin de admirație, unde frunzele mărginașe străluceau într'o bucată de azur. Veverițele săreau în aer. Era un loc nemerit pentru un bigot adorator al zeiței Hygia.

— Ai mai fost la Francbard, Jean Marie? întrebă doctorul. Imi închipui că nu.

— Niciodată, răspuse băiatul.

— E o ruină într'un zăvoiu, continuă Desprez, reluându-și vocea sa explicativă; ruina unui schit. Povestea ne spune multe despre Francbard; cum pustnicul de aci era adesea vizitat de haiduci; cum ducea o viață foarte lipsită de cele trebuincioase; cum îl socotea lumea că-și ducea viața în rugăciuni. S'a păstrat o scrisoare, adresată unuia din acești pustnici, de superiorul ordinului lor, plină de povețe igienice admirabile; îndemnându-l să mai lase cartea de rugăciuni și să se întoarcă iar la ea și asta ca să mai varieze și când s'o osteni să se plimbe prin grădină și să observe albinele. In ziua de azi este sistemul meu. Trebuie să mă fi observat adesea lăsând farmacopeia — adesea chiar la mijlocul unei fraze — ca să ies la aer și la soare. Admir autorul acelei scrisori din inimă; era un om cugetător al celor mai de seamă lucruri. Dar zău, să fi trăit eu în evul mediu (sunt fericit din toată inima că n'a fost așa), așa fi fost și eu un eremit — adică dacă n'ași fi fost un bufon de pro-

fesiune. Acestea erau singurele căi de viață deschise de filosofie: nebun vesel sau credincios bigot; batjocuri, am putea zice și lacrimi. Înainte ca soarele Positivismului să fi apărut, omul înțelept avea să aleagă între acestea două.

— Eu așa fi fost un bufon, de sigur, observă Iean Marie.

— nu pot să-mi închipui că ai fi fost destoinic în meseria ta, zise doctorul, admirând gravitatea băiatului. Râzi vre-odată?

— O, da, răspuse celalt. Râd adesea. Sunt nebun după glume.

— Stranie ființă, zise Desprez. Dar eu aiurez (bag de seamă în multe cazuri că îmbătrânesc). Francbard a fost dărâmat în războaiele engleze, aceleași cari au nimic și Gretzul. Dar — asta e punctul principal — pustnicii (pentru că erau mai mulți decât unul), prevăzuseră pericolul și-ascuns cu îngrijire vasele de serviciu. Aceste vase aveau o valoare monstroasă, Jean Marie — o valoare monstroasă — fără preț am putea zice lucrute cu îngrijire dintr'un material ales. Și acuma, bagă seamă, n'au fost găsite niciodată. In timpul lui Ludovic al XIV-lea, niște pungași au săpat cu înverșunare printre ruine. Decdată — poc! — sapa se isbi de ceva. Inchipuiește-ți, oamenii privind unul la altul; inchipuiește-ți cum le bătea inima, cum le venea și le pierea sângele din obraz. Era un cazan și locul unde era ascuns tezaurul din Francbard! Il desfăcură ca niște animale flămânde. Vai! Nu era tezaurul; numai niște haine preoțești, cari la atingerea aerului distrugător, se risipiră prefăcute în țărână. Sudoarea îngheță în spatele bieților pungași, Jean Marie. Pe cinstea mea, dacă ar fi bătut un vânt tăietor, vre-unul putea să se îmbolnăvească de pneumonie, în turburarea sa.

— Ași fi voit să le văd prefăcându-se

în țărână, zise Jean Marie. De alminteri, nu m'ași fi îngrijit atâta.

— Dar n'ai imaginație! strigă doctorul. Inchipuiește-ți scena. Rămâi la ideea — un tezaur enorm, zăcând de veacuri în pământ: fondul pentru o viață zăpăcită, bogată, nebună, neîntrăbuințat; haine și tablouri nevăzute; caii cei mai iuți nemișcându-și copita, împietriți prin farmec; femei dăruite cu drăgălașul har al surâsului, să nu surădă; cărți, zaruri, operă, teatru, orchestră, castele, grădini frumoase și parcuri imense, corăbii colosale cu pânzele cât un turn — toate zăcând ascunse de lumina zilei într'un sipet; și arborii stupizi să crească de-asupra în lumina soarelui, un de an. Gândul ăsta te înnebunește.

— Nu-s decât bani, răspuse Jean Marie. Ar face rău.

— Haide, vino! strigă Desprez, asta este filosofie; e cât se poate de frumos, dar nu pentru momentul de față. Și pe lângă asta, nu este numai bani, cum zici tu; sunt lucruri de artă acolo; vasele erau sculptate. Vorbești ca un copil. Mă obosești peste fire, reețetându-mi cuvintele, fără legătură logică, ca un papagal.

— Și în tot cazul, n'avem ce face cu ele, răspuse băiatul cu modestie.

Tocmai treceau prin strada ovală, și imediată schimbare a caldarâmului se uni cu iritarea doctorului, ca să-l fie liniștit. Trăsurica lunecă mai departe; pomii fugeau tăcuți prin fața ochilor, par'că i-ar fi înțeles. Trecuseră de Quadrilateral și ajunseră la Francbard. Deshămară calul la micul han singuratec și porniră mai departe pe jos. Strămtoarea era întunecată, stâncile și copacii străluceau în soare. Zuzuital albinelor în jurul florilor dispunea pe Jean Marie spre somn și se așeză pe o grămadă de iarbă, pe când doctorul mergea repede

încoace și 'ncolo, întorcându-se iute să-și aleagă ierburile.

Capul băiatului căzuse puțin înainte, ochii i se închiseseră, degetele îi căzuseră moi de-alungul genunchilor, când un sgomot brusc îl deșteptă. Era un sgomot straniu, scurt și slab; se pierdu îndată și tăcerea continuă ca și cum nici n'ar fi fost întreruptă. El nu recunoscuse vocea doctorului, dar pentru că nu mai era nimeni altul în vale, fără îndoială doctorul produsese acel sgomot. El se uită în dreapta și în stânga și văzu pe Desprez stând într'o firdă între doi bolovani și uitându-se la fiul său adoptiv cu chipul alb ca hârtia.

— O năpărcă! strigă Jean Marie, alergând spre el. O năpărcă! Te-a mușcat!

Doctorul eși greoiu din crăpătură și înaintă în tăcere spre băiat, pe care-l apucă cu asprime de umăr.

— L'am găsit, zise el găfâind.

— O plantă? întrebă Jean Marie.

Desprez era de o veselie neobișnuită, ale cărei transporturi le primeau rocile și le reflectau.

— O plantă! repetă el batjocoritor. Bine — da — o plantă. Și aici, adaogă el îndată, arătându-și mâna dreaptă, pe care, până aci o ascunse la spate — aici este o bucată din rădăcini. Jean Marie văzu o tavă murdară acoperită cu pământ.

— Asta? zise el. Este o tavă!

— E o trăsură și cai, strigă doctorul. Băiete, urmă el, încălzindu-se, smulsei o bucată de mușchiu dintre aști doi bolovani și descoperii o crăpătură, și când privii înăuntru, ce crezi că văzui? Văzui o casă la Paris, cu curte și grădină, văzui pe nevasta mea strălucind de diamante, mă văzui pe mine deputat, te văzui pe tine — bine, văzui, văzui viitorul tău, încheie el mai încet. Chiar că am descoperit America, adaogă el.

— Dar ce e asta? întrebă băiatul.

— Tezaurul din Francbard, strigă doctorul, și asvârlind pălăria sa de paie cafenie, se repezi ca un Iudian și sări asupra lui Jean Marie, pe care-l înăbușă cu îmbrățișeri și-l uda cu lacrimi. Pe urma se trânti el singur pe iarbă și răsă din nou de răsună valea.

Dar acuma băiatul avea un interes propriu, un interes de băiat. Cum scăpă de îmbrățișarea doctorului, alergă la bolovani, sări în firidă și văzând mâna în crăpătură, scoase una după alta, umplute de veacuri cu pământ, cădelnițele, potirele și sfeșnicele schitului din Francbard. La urmă dete ce o cutie, ermetic închisă și foarte grea.

— O, ce caraghios! strigă el.

Dar când se uită la doctor, care-l urmărise pe la spate și-l observa în tăcere, vorbele-i înghețară pe buze. Doctorul se fâsuse iar ca pământul, buzele-i tremurau, o lăcomie bestială îl apucase.

— Asta e copilăros lucru, zise el Pierdem timpul prețios. Intoarce-te la han, înhamă calul și adul până la măgura aia. Fugi cât poți și adu-ți aminte—nici să nu sufli. Eu stau să păzesc aici.

Jean Marie făcu după cum i se poruncise, deși nu fără surprindere. Trăsurica fu adusă la locul indicat, și amândoi duseră pe rând tezaurul din locul lui de ascunzătoare în lada de desuptul caprei. Când totul fu ascuns, doctorul își recăpătă vioișia.

— Exprim recunoștința mea față de geniul acestei scobituri, zise el. O, pentru un cărbune viu, o vițea și o oală de vin de țară! Am chef să cheltuiesc, să fac o mare eumetrie. Bine, și de ce nu? Suntem la Francbard. Bere blondă pot să găsesc—nu de cea mai fină, desigur, dar foarte bună. Băietе, o să bem bere.

— Dar credeam că era atât de nesănătoasă, zise Jean Marie, și foarte scumpă afară de asta.

— Intr'un ceas bun! esclamă doctorul. La han!

Și se aruncă în trăsurică, dând din cap cu un aer vesel și vioiu. Calul se întoarse și într'un minut treceau pe lângă gardul grădinei din dosul hanului.

— Aicea, zise Desprez — aicea, lângă masă, așa ca să putem avea ochii pe lucruri.

Legară calul și intrară în grădină, doctorul aci scoțând niște aghioase de te mirai ce avea, aci aruncând niște căutături lacome asupra lăzei. Luă loc, bătu greu în masă, zăpăci pe bietul servitor cu spiritul său, și când în fine i se aduse sticla mai plină, cu aer decât cea mai delicioasă șampanie, el turnă un pahar cu băutură și-l întinse lui Jean Marie. Bea, zise el, bea cu nădejde.

— Mai bine n'aș vrea, îndrugă băiatul conform disciplinei sale.

— Ce este? tună Desprez.

— Mi-e teamă de ea, zise Jean Marie, stomacul meu....

— Bea-o sau las-o, întrerupse Desprez cu asprime; dar pricepe odată pentru totdeauna—nu-i nimic mai demn de dispreț decât un om prea exact.

Asta era o lecție nouă! Băiatul ședea serios, uitându se la pahar fără să-l atingă, pe când doctorul golea și-l umplea pe al lui, la început cu sprâncenile încredunțate, dar înseninându-se din ce în ce și câștigând o dispoziție mai bună, grație băuturii tari și înțepătoare.

— Intr'un singur caz, zise el mai la urmă, ca să mă îndulcească atitudinea gravă a băiatului, într'un singur caz și într'un moment atât de critic, berea asta este un nectar pentru zei. Să te dedai la ea, în adevăr, este degradator; vinul, sucii strugurilor, este adevărata băutură a francezului, după cum am avut adesea împrejurarea să arăt; și nu știu dacă trebuie să te mustrez că ai refuzat băutura asta străină. Poate să îți dea

vin și prăjituri. S'a golit sticla? Bine, n'o să fim prea cuvioși, să ne fie milă de paharul nostru.

Berea fiind adusă, doctorul se încălzea de zor, pe când Jean Marie își sfârșia prăjiturile. Ard de nerăbdare să plece, zise el, privind la ceas. Doamne sfinte, ce încet mai mănânci! Și totuși, a mânca încet era propria sa prescripțiune; secretul de seamă al lungirei vieții!

Supliciul lui totuși luă capăt mai la urmă; perechea își reluă locul în gabrioletă și Desprez, mănând cu îngâmfare spre casă, își exprimă intenția de a pleca la Fontainebleau.

— La Fontainebleau? repetă Jean Marie.

— Vorbele mele sunt totdeauna măsurate, zise doctorul. Înainte.

Doctorul era purtat pe cărările Raiului; aerul, lumina, frunzișul strălucitor, chiar mișcările trăsorei, păreau că armonizau cu visele sale aurite; cu capul dat pe spate, își trecea prin minte mulțime de planuri aurite — berea și plăcerea îi juca în vine. Mai la urmă vorbi.

— Am să depeșez lui Casimir, zise el. Dragul de el! un om de cea mai de jos inteligență, Jean Marie, nici creativă, nici practică; și totuși el o să-ți plătească învățătura ta; averea lui e foarte mare și o datorează cu totul muncii sale. El este omul nostru, el o să ne ajute să dispunem de comoara găsită, el o să ne găsească o casă cum se cade în Paris, el o să aibă grije de tot ce trebuie instalațiunei noastre. Drăguțul de el, unul din cei mai vechi prieteni ai mei din școală! După sfatul lui, trebuie să adaog, mi-am prefăcut mica mea avere în fonduri turcești; când am adăoga rămășițele astea ale bisericii medievale, la fondurile noastre din împărăția turcească, ei băiete, fără doar-și-poate o să ne scaldăm în galbeni, o să ne scaldăm fără doar-și-poate. Să ne vedem cu bine,

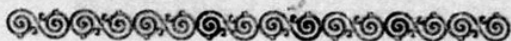
codrule cu frunza verde! strigă el. Deși mă îndrept spre alte priveliști, n'am să te uit pe tine. Numele tău e săpat în inima mea. Sub influența propășirii devin ditirambic, Jean Marie. Așa e indemnul sufletului omenesc; așa a fost omul cel d'întăiu. Și eu — pe cinstea mea — mi-am păstrat tinerețea ca o fecioară; un altul, care ar fi ațipit atâția ani, care și-iar fi falsificat existența, un altul în locul meu s'ar fi bădărănit, ar fi devenit rutinar; dar eu mi-am păstrat primăvara neștirbită, probă sănătatea mea de fier. Bogăția nouă și nouă sferă de datorii mă găsesc cu aceeași ardoare, numai mai bogat în experiență. Această fericită schimbare Jean Marie, poate să te fi sguduit pe tine. Spune-mi, nu te-a lovit ca o nepotrivire a lucrurilor? Mărturisește-mi — nu e nevoie să te prefaci — mărturisește că-ți face rău?

— Da, zise băiatul.

— Vezi, răspunse doctorul cu sublima- ingâmfare, îți citesc gândul! Nici nu mă mir că educația ta nu e încă completă; datoriile mai înalte ale omului nu ți s'au prezentat încă în întregime. O simplă aluzie e de ajuns — până om avea vreme mai multă. Acuma, când sunt din nou în stăpânirea unui modest capital; acum, când m'am pregătit prin meditații liniștite, datoria mea cea mai de seamă, e să plece la Paris. Viata mea științifică, cunoștința indiscutabilă ce am asupra limbei, mă chiamă în serviciul patriei. Modestia, în cazul de față, ar fi o piedică. Dacă *păcatul* ar fi o expresie filosofică, ar trebui să-i zic *păcătoasă* modestie.

(VA URMA).

ALBERT DAV.

Vizita fraților Ardeleni la Constanța

Duminică 6 August, au sosit în orașul nostru, frații noștri din Ardeal în număr de 300.

La gară au fost întâmpinați de D-l Ion Bănescu, primarul orașului, consiliul comunal, colonia Macedo-română cu steagul societății «Ajutorul», corpul didactic primar și urban și un public de peste 5 mii de persoane.

D-l Primar, într-o entuziastă cuvântare, urează bună venire scumpilor oaspeți în cetatea lui Ovidiu.

Răspunde călduros D-l Dr. Putici Traian, Protoereu și președintele comitetului, care spune că românii din Ardeal sunt însuflețiți de operele fraților din regat și că vor lucra pururi românește, spre a fi la înălțimea eiuste ce li se face.

După ce vorbește și reprezentantul Ministerului Instrucțiunii Publice, în numele aromânilor ia cuvântul D-l P. Vulcan, care a mișcat mulțimea prin următoarele cuvinte :

Frați români !

«Cu dragoste românească, ați făcut să se scoboare la mare munții, cari ne-au legănat visele copilăriei, și ați hotărât să sufle la noi un vânt răcoritor și dă-tător de viață din preajma Sarmisegetuzei, Albei-Iulii și Turdei.

«Și noi fii Macedoniei, coborând până la Mare Pindul și făcând să bată vânt de îmbărbătare dela eroicii noștri frați, ne unim glasurile cu ale fraților din regat și vă zicem : «bine ați venit în casa și coprinsul vostru», căci tot ce vedeți pe aici până unde Marea se îmbie în dragostea eternă cu pământul, este loc românesc, moșia noastră, scumpă moște-

nire rămasă nouă dela Voevodul Mircecel-Bătrân și alipită la sânul țarei-nume prin vitejia oștilor române, conduse la sbândă de marele lor căpitan, M. S. Regele Carol I.

«Intâlnirea noastră aci să fie un semn prevestitor pentru acei ce vor să ne dizolve, că neamul românesc e mare, puternic și de noblețe veche, a cărui misiune este să prezinte pe creator pe pământ, după cum bine a spus-o bardul nostru național dela Mirecești.

«Și să ia bine seamă vrăjmașii noștri, că în noi toți trăește unul și tot în noi trăește :

- Infricoșatul vifor
- Al vremurilor răzbuuitoare.

«Orce bucurie, orce durere ni i comună, e simțită d'opotrivă de noi».

Și de aceia :

- Să nu dea D-zeu cel Sfânt
- Să vrem noi sânge, nu gând sfânt
- Atunci când n'om mai putea răbda
- Când sila ne va răscula
- Hristoși să fie n'or scăpa nici în mormânt».

La statuia lui Ovidiu a vorbit D-l I. Costacea, revizor școlar, în numele corpului didactic.

După aceea cortegiul având în frunte muzica Reg. 34, a străbătut bulevardul și la Catedrală s'a oprit unde s'au cântat mai multe cântece bisericești, de corul fraților și de corul nostru.

De aci s'au îndreptat la restaurantul Costache unde au luat masa.

La ora 4 s'a făcut excursiune la Mamaia, la ora 9 banchet, iar la ora 10 au plecat la Constantinopol.

O mare animație a domnit în tot orașul.

CULTURALE

Muzeul regional al Dobrogei din Constanța

Din inițiativa D-lui Colonel M. Capșa, Prefectul județului Constanța, s'a instituit în Constanța un comitet, compus din persoanele următoare :

1) Mihail Șutzo, Președinte ; 2) Colonel M. Capșa, Prefectul județului ; 3) Lazăr Munteanu, Președintele Tribunalului ; 4) I. Păslă, Directorul construcției portului ; 5) Puclinsky, Inginer la construcția portului ; 6) C. Pariano, fost prefect, mare proprietar ; 7) Ion Bănescu, Primarul orașului ; 8) I. Gr. Păucescu, Administratorul Domeniilor Statului ; 9) S. S. Protoereul județului ; 10) Ion Costăcea, Revizor școlar al județului ; 11) Tache Manicătide, Președintele Camerei de Comerț ; 12) Petru Vulcan, Șeful serviciului contabilității județului și Directorul Revistei *Ovidiu*, care a fost ales secretar.

În urma autorizațiunii dată de D-l G. Gr. Cantacuzino, Prim-ministru și Ministru de Interne, prin ordinul No. 36347 din 11 Iulie a. c., relativă la înființarea unui muzău regional al Dobrogei în Constanța, comitetul a ținut în ziua de 22 Iulie a. c. prima sa ședință, la care s'a discutat propunerea D-lui Colonel M. Capșa și aprobarea dată de Minister, în care scop s'a hotărât să se aducă mulțumiri respectuoase D-lui Ministru, pentru înalta sa bunăvoință de a face să se înzestreze Constanța cu un templu al culturii naționale, care va imprima în viața publică pecetea românească printre diferitele naționalități conlocuitoare în Dobrogea și a se ruga să mijlocească neîntârziat, ca acest Muzău să-și aibă existența legală, prin votarea unei legi ad-hoc în

sesiunea de toamnă a Parlamentului, de oarece legea existentă, în urma propunerii D-lui Gr. Tocilescu, a fost întocmită de D-l Tache Ionescu, fost Ministru al Cultelor, în așa fel, că orice obiect descoperit în pământ, trebuie dus la Muzeul național, iar un Muzeu regional nu poate opri decât copia sau mulagiile.

Cum o asemenea lege, care nu ne dă nouă dreptul să ne cercetăm trecutul și ne păstrăm obiectele găsite, e dăunătoare propășirii culturale, nu ne îndoim că Corpurile Legiuitoare vor modifica legea existentă, spre a intra în existența-i legală Muzeul regional al Dobrogei, a cărui clădire, ce se va începe în anul viitor, e un cap de operă al arhitecturii române.

Comitetul a luat măsuri pentru strângerea fondurilor necesare construirii, în care scop a întocmit un apel înălțător, însoțit de câte o listă de subscripțiune către toate Prefecturile din țară și comunele din județul nostru.

Asemenea apeluri au fost trimise Inalților Prelați, Episcopilor și Comandanților de corpuri.

S'a mai încredințat câte o listă și membrilor comitetului. În lista No. 1, D-l M. Șutzo, președintele acestui comitet, a subscris 500 lei.

D-l Primar Ion Bănescu, a promis că va prevedea în bugetul anului viitor al comunei Constanța suma de 20.000 lei. Asemenea și județul va înscrie în bugetul său o sumă egală.

Toate aceste umplu de bucurie inima românilor și în entuziasmul ce a coprins sufletele lor, fie care caută să contribuie cu obolul său.

Aceste acte mărețe intrând în programul de luptă al Directorului nostru, le vom da toată atenția cuvenită și sprijinul desinteresat.

REDACTIA.

MISCAREA LITERARĂ

Au apărut:

Neculai Iorga et C-ie — Un vis cu cinci capitale, de George Pavloff.

În prima parte «Un vis», D-l Pavloff satirisează cu multă abilitate, într'un dialog dintre Ștefan cel Mare și D-l Iorga, stilul acestui autor, care se distinge prin următoarele neologisme: *repugnă, acompania, frecvente, deraiat, joben, vagon-lit, hazardat, exhibițiune, eferescență, un splendid elzevir, șfarf, capușiner*, etc.

În capitolul I, ne introduce la o întrunire, provocată de D-l Iorga, pentru a protesta contra franțuzișilor.

D-l Pavloff, în huiduile asistenței din sală, răcnind mai tare decât toți, continuă în franțuzește: «avem *temperamente* artistice imaginative ca Edgard Poe or Hoffmann, stăpânite de abstracțiuni ca Richepin și Rollinet, sentimentale ca Lamartine, senzaționale ca Zola»

«Scandalul ia proporții enorme. Din toate părțile se aud șuerături formidabile, cari durează 20 minute».

«Însă, la restaurantul elitei, peste câteva minute, unde se îngrămădesc cu toți, D-l Pavloff cu «schitele din literatură română» de Neculai Iorga, face dovadă, deschizându-le la pag. 63, că cel fluerat și huiduit n'a fost D-sa, ci D-l Iorga, cel ce a pornit cruciada în potriva franțuzomaniei».

Din acest capitol, noi am dedus maxima: «*Vezi-ți mai întâi bârna din nasul tău, apoi pe urmă paiul din ochiul altuia*».

În partea a II-a, autorul ne face cunoscute absurditățile D-lui Iorga, și în cap. IV ne dă un tablou de cacofonisme ale acestui scriitor, care «luptă pentru limba românească».

Pag. 24: *venind ca-cuceritori*;

» » *pentru cacosa*;

» 31 *biserica-catolică*;

» 114 *limba românească-care*;

» 96 *să nu zică-că se cuvine*;

» 101 *viața publică-ca un sbor*;

În partea finală, ne pune în evidență machiavelismul D-lui Iorga, care sub masca naționalismului său fals, a plecat să mai împartă pe români într'o nouă sectă de politicieni, ca și cum nu-s de ajuns cele ce răspund la numirile de liberal, sau conservator, junimist, democrat, socialist și anarhist, din care un Diogene cu lumânarea în mână cu greu ar putea găsi atâți români adevărați, câte degete am eu la mâna dreapta.

Dar prezența unor broșuri de felul aceleia de care ne ocupăm, cum și atâtea alte glasuri puternice, sunt dovezi strălucite, că orce necuviință pe lumea asta este pedepsită de judecătorul suprem: opinia publică.

»

Prima durere, de D-l *Caton Theodorian*.

Într'un volum elegant tipărit în coprins de 123 pagini, D-l Theodorian și-a strâns nuvelele, schițele și impresiile publicate prin diferite reviste și ziare, cărora nu le dedese nici o atenție și din îndemnul unor prieteni le-a scos în volum, fără a avea pretențiunea de mare scriitor.

Schițele aceste fiind scrise într'un stil îngrijit, vor procura multă plăcere amatorilor de literatură originală.

Cetirea lor, nouă ne-a lăsat o impresie bună.

»

Poemele visului, versuri, de D-l *D. Karr*.

Autorul «poemelor visului», de unii a fost laudat, de alți criticat, și fiindcă în toată cartea l'a pus naiba să strecoare și strofa următoare:

Și priure *pulpe de un contur păgân*,
Să mă strecor încet, ușor,
Să adorm pe pântecu-ți cu dor,
Mușcând din piersicile dela sân,

și-a găsit sârmanul poet bacăul cu moralității noștri. Nu e vorba, poetul nostru n'are gust prost, când zice că vrea să se strecoare printre pulpe, dar forma de «un contur păgân al acestor pulpe», nu o înțelegem deloc. Și ca prostul ne întrebăm: unde dracu a zărit Karr pulpe de un contur păgân? Adică, pe românește cum vine vorba asta...

Prin urmare, în contra obscurității în artă ne revoltăm și nici decum în contra nudului, chiar și atunci când din cauza stângăciei autorului, el stă gata să alunece pe povârnișul pornografiei — căci multe dorește un poet — însă nu toate se pot scrie. Așa bunăoară, ce trivial sună: *s'adorm pe pântecu-ți...* Ce? trebuia atâta materializare brută a unei simțiri, încât fără *pântec* nu se putea reda:

Pântecul ne sugerează în minte *burta*, *burta*, *șchembeaua*, această *paceaua* și așa mai departe. Iar poezia — ia-o de unde nu e.

Nu, un poet fuge de asemenea expresii nenorocite, ca: *pulpe de un contur păgân* și *s'adorm pe pântecu-ți*. Firește, un asemenea produs, cu drept cuvânt, e numit: produs incestuos.

Incontestabil, Karr e un poet, însă un poet rece, care nu plămădește versul în căldura inimii, ci îi dă voe imaginației să-i poarte simțirea în sborul ei fantastic.

Și e păcat că nu se pune în concordanță cu inima, izvorul acelei poezii ce formează și răpește pe muritor.

Poezia D-lui Karr, deși e poezie — ne lasă reci.

»«

O cură nouă: **Cura Francisc Crôtte**, contra tuberculozei și a multor dintre afecțiunile de natură microbiană, istoric și expunere, substanțe medicamentoase

pentru cazuri de vindecări radicale, tradus de *Oscar*.

Bănuim, că sub acest pseudonim se ascunde vechiul nostru colaborator, D-l Inginer Opran Potârcă. Bănuiala noastră se întemeiază pe faptul, că broșura e tipărită la tipografia H. Rădulescu din Pitești, unde domiciliază D-l Inginer Potârcă.

Oricine va fi însă traducătorul, îl rugăm să primească sincerile noastre felicitări, pentru înaltele sentimente de cari e călăuzit față de desmoștenii soartei și de suferinzi, cari vor găsi în cartea tradusă un balsam alinător al suferințelor lor.

Prețul fiind numai de 1 leu, și-o pot procura direct prin administrația revistei noastre.

»«

Viața Românească. În No. 5 apărut pe luna Iulie, această însemnată publicațiune cuprinde o materie variată și aleasă, din care remarcăm: *În lumea dreptăței*, de I. Al. Brătescu-Voinești; *Vreau să dorm* (versuri), de Matilda Poni; *Patru zile în Ardeal* (urmare), de D-l Stere, *recenzii*, *mișcarea intelectuală*, etc.

Intre altele, «Viața Românească» ne spune:

«D-l N. Iorga, — după ce tot D-sa ne învinuia de calomnie și perfidie, — acum nu vede decât nedreptate și micime în observațiile noastre, foarte rezervate, pe cari le numește «polemică» (cu drept cuvânt în ghilimele), și încheie: «este și un public cinstit și drept, care citește, compară și judecă. Eu (adică D-l Iorga), scriu pentru acela».

Iar noi întrebăm: dar publicul, care îl suportă ca pe o nenorocire literară — care citește, compară și judecă, ce fel e? După D-l Iorga, nesinstit nu e așa?

Raționament — nu glumă.

PETRU VULCAN.

Colaboratorii Revistei OVIDIU

Florian I. Becescu, Rădulescu Niger, Dr. Al. Tălășescu, Nuși Tului, Dim. C. Zavalide, Albert Dav., Dem. Teleor, G. Murnu, G. Tutoveanu, I. Duscian, Căpitan Popovici (Răsboeni), Dionisie Stoica, Opran Potârcă, D-na Nușy P. Vulcan, D-na Ecaterina Dimonie, Leontin Iliescu, F. David Bacău, Iulian Siniol, M. A. Rennert, Const. Cihan, Const. G. Brădețeanu, Al. Rădulescu, Dem. D. Stoenescu, N. Bațaria, P. Danulescu, Ion Constantinescu, I. Ghițun, Cruțu Delasăliște, Șt. Tuțescu. Popescu-Turnu, V. Diamandi, Popescu-Dolj.

APEL,

D-nii abonați sunt călduros rugați să ne înainteze abonamentul pe a. c., în suma de lei 6, care începe pentru toți din luna Martie, 1906.

În vedere că cu numărul de față pășim în al 2-lea trimestru al anului al VI-lea, și cum fiecare cunoaște greutățile prin care trecem spre a menține la înălțimea ei, această revistă atât de mult apreciată în țară și peste hotare, suntem convinși că vom fi sprijiniți și de astădată de vechii noștri abonați,

Deocamdată, aducem călduroase mulțumiri următorilor noștri abonați. cari s'au grăbit să ne sprijine cu abonamentul: P. S. Valerian Kiriță, arhimandrit la Sf. Mitropolie; Ad-ții Ferma Laza, Vaslui; Căp. I. Petrescu, T. Severin; Tafrali; D-ra Maria Gafencu, Botoșani; I. Predescu, telegrafist, R. Vâlcea; N. D. Kîtu, Egipt; Lt. Mateescu, București; Sub-lt. Ionescu Pavel; Gr. Măldărescu, șef de ocol; Vasile Toma; Gh. Constantinide; V. Ciomofoi; Mangoianu; A. Marcu; D-șoara Buchmann; Ef. Radu; D. Bunciu, Pr. Coveianu, O. Fafrali, Maior Drăgălina, Inginer Cap. Stratilescu, B. Pema, Șt. Tuțescu, A. Mangoianu, G. A. Nase, D. Bănescu inginer-șef, Gh. Rizescu, Teodor Tibacu.

GH. A. NASE

MEDGIDIA-SARA

Mare Fabrică de Licheruri fine distilate

de Trandafir, Portocale, Menta, Benedictina

Cognacuri indigene și străine, Jamaică, Rom, Tuică naturală de prune de Pitești, Vinuri excelente de Odobești, Cotnar și Drăgășani, Oțet

și toate produsele spirtoase se găsesc la prima și renumita fabrică a D-lui GH. A. NASE

CU PREȚURI UIMITOR DE EFTINE

Așa bună-oară se găsește licheruri delicioase de portocale până la 90 bani litru. — Oțet natural până la 20 bani litru.

Am vizitat personal fabrica D-lui Nase la Medgidia și ne-a rămas o impresie neștearsă de modul aranjării, al ordinii și al curățeniei ce domnește.

Felicităm pe D-l Nase și-l rugăm să ne înzestreze și Constanța cu o sucursală cât de modestă a fabricii sale.

La „Bereria Regală“

Fraților Gheorghiu

SE SERVEȘTE

CEA MAI EXCELENTĂ BERE de LUTHER

și

MÂNCĂRI RECI

SERVICIUL PROMPT și ORCHESTRA IN TOATE SERILE

D. BALANESCU

MAGAZIN DE FERERIE

Str. Carol, 167 — Constanța — Str. Carol, 167

Special în Vopsele, Lacuri, Ulei englezesc și de la Frații Asan, *qualit. I-a*

Asortiment complet în articole de:

FERERIE LUCRATĂ PENTRU IMOBILE

Broaște, Balamale, Cuie, Lacăte, Var hydraulic, Ciment, Nicovale, Menghinene și unelte de Tâmplărie, etc. etc. etc.

Toate cu prețurile foarte eftine

COFETĂRIA LA „FURNICA“

a Domnului

PETRE POSTELNICU

e asortată cu cele mai delicioase
Bomboane și Dulcețuri

DROGUERIE MEDICINALA

Alex. I. Heldenbusch

— CONSTANȚA —

STRADA CAROL I (SUB HOTEL REGAL)

Asortată cu toate articolele acestei branșe ca: *parfumuri, articole de toaletă, caucicuri, seringi etc.*, se vinde mai eftin ca ori-unde.

MARE DEPOSIT

DE

MARE DEPOSIT

Vinuri indigene și Tuică naturală

La Demnul

G. RIZESCU (zis BUCUREȘTEANU)